

Người Chăm H'roi sống gần gũi với người Ba Na, Êđê ở các huyện Vân Canh tỉnh Bình Định và Đông Xuân, Sơn Hòa, tỉnh Phú Yên, vì vậy văn hoá Chăm H'roi có những pha trộn đặc sắc giữa các nền văn hoá. Cách chơi và diễn tấu của người Chăm H'roi có phần gần gũi với cách diễn tấu của người Ba Na. Riêng múa trống đôi - nét đặc sắc chỉ có ở người Chăm H'roi.

Sân nhà sàn, ngôi nhà chung của làng Hà Rai đêm nay rộn vang tiếng trống, tiếng của người Chăm H'roi. Ông Mang Thông, trưởng thôn Hà Rai, xã Xuân Lãnh (Đông Xuân, Phú Yên) say sưa đánh trống khoe với chúng tôi về cách đánh trống đôi đặc sắc của người Chăm H'roi. Vừa đánh, ông vừa chia sẻ cho các trai làng cách đánh trống sao cho đúng nhịp. Hai chàng trai trưởng So Đỉnh Thanh và So Minh cũng không quên nhắc nhở “biết diễn” múa trống đôi thay cho lời chào khách. Tiếng đờn diễn nhau, trống đeo ngang lưng, chân nhún nhảy theo nhịp, hai tay vào vào mặt trống liên hồi, hai người múa trống tốp nên mặt không khí tràn đầy hứng khởi. Âm thanh của hai chiếc trống đan xen nhau với nhịp thu thập và rời linh hoạt. Trống này ngừng, trống kia đánh, trống này chậm rãi, trống kia đánh dồn dập, khi nào người này nghe có cảm giác mệt mỏi thì thôi, người kia tiếp. Bên có tin hay không thì tu, nhưng ông Mang Thông dám chắc với tôi rằng, người Chăm H'roi có thể trò chuyện, tâm tình với nhau bằng tiếng trống. Anh So Đỉnh Thanh cười thích: “Nếu yêu quý nhau âm điệu hai trống hoà quyện, nghe hay, tình cảm. Mặt khi đã không xa nhau thì tiếng trống đập chát, giòn dòn như cãi nhau”. Múa trống đôi với nhau tốp là trò chuyện cùng nhau. Thăm chí, nghe hai người đánh trống đôi với nhau, ta có thể đoán biết được tình cảm của hai người, vui, buồn, như nhưng, trách móc...

Múa trống đôi không đơn. Trống thì nặng mà tay lại phải múa liên tục, thân mình luôn di chuyển, tung lên, bật xuống, nhún nhảy. Cho nên người múa phải có sức khoẻ thì mới thoả mái. Thanh niên làng Hà Rai ai cũng thích trống đôi, nhưng chỉ vài người múa giỏi. “Cái khó nhất chính là phải làm thế nào để cho tiếng trống của hai người không bị lẫn nhịp, có thể hoà vào

nhau. Muờn vờ y, phờ i là hai ngờ i hiờ u nhau, tâm đờ u ý hờ p mờ i có thờ cùng nhau chờ i trờ ng. Thờ m chí ngoài đờ i hờ còn là bờ n chí cờ t", So Minh Cờ bờ t mí.

Trờ ng đôi chờ i theo ngờ u hờ ng. Đờ là nhờ ng khúc biờ n tờ u nhờ p đờ u, lúc thì nhờ nhàng nhờ i tâm sờ , lúc hờ ng phờ n, sỏi nờ i tờ t đờ tùy theo tâm trờ ng hờ ng khờ i cờ a ngờ i múa. Bờ i vờ y, nhờ ng ngờ i chờ i trờ ng đôi nhờ nghờ nhờn So Đờ n Thanh, So Minh Cờ phờ i nờ m vờ ng nhờ p đờ u, tiờ t tờ u, đờ ng thờ i lờ i phờ i có khờ năng cờ m nhờ n tinh tờ đờ mà hòa âm.

Thờ ng thì ngờ i Chờm H'roi hoà tờ u trờ ng đôi cùng vờ i chnh 5, cờ ng 3, tờ o khờng khỏ sỏi đờ ng cho các lờ hờ i. Xờ a, loờ i nhờ c khỏ này đờ c coi là phờ ng tiờ n đờ con ngờ i giao tiờ p vờ i thờ n linh. Nay, trong các sinh hờ at cờ ng đờ ng, vui chờ i ca hát, múa trờ ng cũng là tiờ t mờ c khờng thờ thiờ u. Đờ i cờ ng chiờng, trờ ng đôi cờ a thôn Hà Rai toàn nhờ ng ngờ i trờ , tờ ng đờ biờ u đờ n nhờ u nờ i nhờ Thành phờ Hờ CHớ Minh, Hà Nờ i, Đờ Lờ t và đờ lờ i nhờ ng n tờ ng khỏ quên cho ngờ i thờ ng thờ c. Cờ p đôi múa trờ ng So Minh Cờ , So Đờ n Thanh giành nhờ u huy chờ ng, giờ i thờ ng tờ các hờ i đờ n nờ i rờ ng: "Trờ ng đôi cờ a ngờ i Chờm H'roi có tờ lâu đờ i rờ i. Mờnh lờ n lờn, bờ c vào tuờ i thanh niờn là tờ p múa trờ ng, đờ y là cái cờ truyờ n cờ a ông bà đờ lờ i nờn mờnh phờ i tiờ p nờ i". Bờ n sỏ c vờn hoá cờ a ngờ i Chờm H'roi còn đờ c lan toờ khi còn nhờ u ngờ i trờ đờm mê nhờ vờ y./.

Nam Vũ

